

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

ואתחנן

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כט
(תרגום הפשו)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ואחת לבריאה
ה'תתקצ"ח פלאות אראנו

לזכרון

כ"ק הרה"ג והרה"ח ומקובל רב פעלים
לתורה ולמצות ורבים השיב מעון

ר' לוי יצחק ז"ל

שניאורסאהן

אביו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

אשר נאסר והגלה על עבודתו

בהחזקת והפצת היהדות

ונפטר בגלות

ביום כ"ף לחודש מנחם אב

שנת ה'תש"ד

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

השלימות בכל הקוין¹⁷.

(משיחות ש"פ ואתחנן, שבת נחמו, ט"ז מנחם-אב תנש"א)

17) ועד"ז בנוגע ל"סור מרע" – כהמשך המשנה "ואין אתה בא לידי עבירה" – "ואין אתה בא" דייקא, בדרך ממילא, ללא צורך להתעסק בשלילת הרע, ואפילו לא "לידי עבירה", שגם דברים שיכולים להביא לידי עבירה (כמו תאוות היתר) נעשים מושללים בדרך ממילא, מצד ההסתכלות בעניני הגאולה, מעין ודוגמת המעמד ומצב דימות המשיח, כפס"ד הרמב"ם (בסיום וחותרם ספרו "משנה תורה") ש"באותו הזמן. . כל המעדנים מצויין כעפר", "כעפר" דייקא, שאין לו שום חשיבות, כיון ש"לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד".

האלקים", זוהי הידיעה וההכרה באחדות ה' כפי שהיא באה על ידי יגיעת האדם, ומבחינתו של האדם יש הבדל בין שמים לארץ, כך שכל פרט, "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" מהווה ידיעה בפני עצמה.

כנאמר במדרש⁵ על הפסוק "וידעת... בוז הלשון: "יתרו נתן ממש בעבודת כוכבים שנאמר⁶ עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים" (ב"מתנות כהונה" מבאר: "משמע שהם גדולים אבל הוא גדול מהם"). נעמן הודה במקצת ממנה שנאמר⁷: הנה נא ידעתי כי אין אלקים בכל הארץ כי אם בישראל (מתנות כהונה: "הרי שהעיד על הארץ אבל לא על השמים"). רחב שמתהו בשמים ובארץ שנאמר⁸: כי ה' אלקיכם הוא אלקים בשמים ממעל ובארץ מתחת (כלומר, גם בשמים "דלא חזו עיניך"⁹, אך בכל זאת "שיירה בחללו של עולם"¹⁰), משה שמו אף בחללו של עולם, שנאמר כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, מהו אין עוד, אפילו בחללו של עולם".

כלומר, הידיעה "כי ה' הוא האלקים" הבאה על ידי יגיעת האדם נחלקת באופן כללי לשלשה: (א) בשמים ממעל (ב) ועל הארץ מתחת (ג) אין עוד אפילו בחללו של עולם.

א. "כי ה' הוא האלקים"

בפרשתנו יש שני פסוקים העוסקים באמונה ובידיעת "כי ה' הוא האלקים"¹: (א) "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו".

(ב) "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד" – בפסוק הראשון נאמר רק "כי ה' הוא האלקים", ובפסוק השני מפורט יותר "ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת".

ההבדל בפשטות בין שני הפסוקים הוא²: בפסוק הראשון "אתה הראת לדעת" מדובר, כפי שמובן בפשטות, על הידיעה שנראתה לישראל במתן תורה, או התגלה הקדוש-ברוך הוא לישראל, וראו שהוא יחידי³. וכיון שישראל ראו אז את האמת כפי שהיא מצד הקדוש-ברוך-הוא, שלגביו אין הבדל בין שמים לארץ, לכן אין מקום לפרט ולומר "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת".

לעומת זאת, הפסוק "וידעת... והשבות..." הוא ציווי אל האדם⁴, שעליו לעמוד כדי להבין ולדעת, ולהפנים "אל לבבך", "כי ה' הוא

(1) ד, לה. ד, לט.

(2) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 317 ואילך (ושם, גם הטעם לעוד שינויים בין שני הכתובים: א) בפסוק וידעת גו' דוקא נאמר "היום" (המורה על נצחיות). ב) "אין עוד" או "אין עוד מלבדו". – וראה ד"ה וידעת (וביאורו) בלקו"ש פרשתנו (ד, א ואילך). ועוד.

(3) רש"י עה"פ. וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] חכ"ד ע' 50 ואילך (וראה שם (ע' 47 ואילך, ע' 52) הטעם שרש"י מחלק "פתח כו' וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים". ע"ש).

(4) ראה המובא בסהמ"צ להצ"צ מצות האמנת האלקות ספ"א וספ"ב. וראה הקדמת הוהר (יב, א), חז"ב (כה, א) – דובאו במצות האמנת האלקות שם בתחלתה.

(5) דבר"פ פ"ב, כח. ועד"ז ביל"ש (יתרו רמו רסט. יהושע רמו י').
(6) יתרו יח, יא. וראה גם מכילתא עה"פ. וראה אוה"ת יתרו (ס"ע תשלז ואילך). ועוד.
(7) מ"ב ה, טו.
(8) יהושע ב, יא.
(9) יל"ש יתרו ויהושע שם. ועד"ז במדרש שמואל פ"ט.
(10) יל"ש יתרו ויהושע שם.

להביא את 770 הביתה!
 כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!
 האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
 יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

המצרים), וכן הלכות מלכים ומלחמותיהם ומלך המשיח, והן בפנימיות התורה, שנוסף לכך שכללות הלימוד דפנימיות התורה מקרב את הגאולה, "בהאי חיבורא דילך (תורתו של רשב"י) . . יפקון בי' מן גלותא ברחמי"י¹², יש עילוי מיוחד בלימוד החלקים דפנימיות התורה שמבארים עניני הגאולה.

ומה טוב – שלימוד זה יהי' באופן ד"עשרה (ציבור) שיושבים (בהתיישבות וקביעות) ועוסקים (באופן של "עסק") בתורה¹³.

. . . ויש להוסיף לימוד והוראה בשייכות לענין הגאולה גם מהתחלת פרק שלישי – "הסתכל בשלשה דברים":

"שלשה דברים" (סתם) – יש לומר, שגם רומז לגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי, גאולה משולשת וביהמ"ק משולש, שכולל ב' המעלות דגאולה ראשונה ושני', בית ראשון ושני, ושניהם יחד.

ו"הסתכל בשלשה דברים" – "הסתכל" דייקא, שמורה על העיון וההתבוננות בהעמקה יתירה¹⁴ בענין הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי ("שלשה דברים"), מתוך צפי' והשתוקקות מיוחדת, "אזכרה לו בכל יום שיבוא"¹⁵, שיבוא בכל יום, ביום זה ממש, ועאכו"כ כשעומדים על סף הגאולה, שההסתכלות בשלשה דברים היא ביתר שאת וביתר עוז.

ויש לומר, שההסתכלות בעניני הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי ("שלשה דברים") פועלת שלימות בכל עניני העבודה שנכללים ב"שלשה דברים" – ג' הקוין דתורה עבודה וגמילות חסדים¹⁶, שקיומם ע"י ג' הלבושים דמחשבה דיבור ומעשה – שהעבודה אינה באופן של התחלקות, אלא באופן של בלי גבול, ומצד העדר ההגבלה ישנה

ב. אין אלקים, במים מתחת לארץ

אך דרוש הסבר:

מכך שתורת אמת מונה שלושה פרטים אלו במצות "וידעת...", מובן, שהבדלים אלו בידיעה אינם רק כדי למנוע טעות עקב חסרונו של האדם, אלא מכך רואים, שבענין של "ה' הוא האלקים" יש הבדלים בין השמים, הארץ, וחללו של עולם. כאשר האדם מגיע להתבוננות וידיעה על פי שכל אמיתי – "וידעת" – יש יחוד בכל אחת משלש ידיעות אלו.

ויש להבין: כיצד ייתכן לומר לפי השכל, ש"ה' הוא האלקים" הוא ח"ו רק "בשמים ממעל", אשר משום כך צריך לצוות במפורש "ועל הארץ מתחת", וחיידוש נוסף – "אין עוד, אפילו בחללו של עולם"?

לכאורה, ניתן היה להשיב לפי הידוע¹¹, על הסבר הפסוק¹² "רם על כל גויים ה'", שה"גויים" סוברים ש"עזב ה' את הארץ"¹³ משום שלדעתם מתבטאת בכך רוממותו של הקדוש-ברוך-הוא. לדעתם, זוהי השפלה לקדוש-ברוך-הוא להתעסק עם נבראים למטה בארץ, ולכן הוא מסר את ההנהגה והשליטה¹⁴ על צבא הארץ לידי כוכבים ומזלות¹⁵. ולכן צריכה התורה להדגיש "וידעת... כי ה' הוא האלקים... ועל הארץ

מתחת אין עוד" – שהקדוש-ברוך-הוא שליט גם על הארץ¹⁶.

אבל אדמו"ר הזקן אומר¹⁷, שהפסוק "וידעת... ועל הארץ מתחת" אינו בא לשלול את הטעות הזאת, ש"עזב ה' את הארץ", אלא הוא בא למנוע טעות במחשבה על "אלקים נשרה במים מתחת לארץ". כלומר, אלקים אשר (א) הוא נמצא^{17*} (ב) "במים מתחת לארץ", כפשוטו.

וההכרח לכך הוא: הציווי "וידעת... מופיע לאחר "אתה הראת לדעת..." של מתן תורה, והרי ב"אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים" נמנעות הטעויות שעליהן מזהירה התורה לפני כן¹⁸ "פן תשחיתון... תבנית כל דגה אשר במים מתחת לארץ ופן...". ומכך מובן, שהציווי בפסוק שלאחר מכן, "וידעת... כי ה' הוא האלקים... ועל הארץ מתחת" בא לשלול אותו הדבר, שאין אלוהה "במים מתחת לארץ".

ג. "וידעת... ועל הארץ מתחת"

שאלה זו שואל אדמו"ר הזקן¹⁷ – "וכי תעלה על דעתך שיש אלוקים נשרה במים מתחת לארץ שצריך להזהיר כל כך והשבות אל לבבך",

והוא מסביר¹⁹, שכוונת הציווי "וידעת... כי ה' הוא האלקים" אינה רק לכך שאין עוד

16 ראה תרגומים כאן "ושליט על ארעא מלרע". בחיי כאן. ועוד.
17 שער היחוד והאמונה פ"א.
17* ועפ"ז צ"ל דמ"ש "כי הוי' הוא האלקים גו') ועל הארץ" הוא כמו "בארץ", ע"ד "בשמים ממעל" שלפנ"ו (משא"כ לפי' הנ"ל שבפנים שמדבר ע"ד השליט "על הארץ"). וראה לקמן הערה 23*.
18 פרשתנו ד, טז ואילך.
19 שעהוה"א פ"ו. וראה גם שלי"ה (מ, סע"ב ואילך. קסט, ב. ועוד) – הובא באוה"ת נח (כרך ג) תרנט, סע"א ואילך. סה"מ תר"ל ע' שג.

12 זח"ג קכד, ב – ברע"מ. הובא ונת' באגה"ק שם.
13 אבות פ"ג מ"ו.
14 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סקכ"ח סל"ו. ועוד.
15 נוסח "אני מאמין" הנדפס בסידורים וכו'. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394.
16 אבות פ"א מ"ב.

אלוקה ח"ו, אלא שאין שום מציאות אחרת זולת הקדוש-ברוך-הוא, כי "הכל בטל במציאות אצלו"²⁰.

שהרי²¹ כיון שהנבראים לא נתהוו "יש מיש", אלא בריאה "יש מאין", הם זקוקים תמיד לכח הבורא כדי שישארו קיימים, ואילו²² היה כוח הבורא מסתלק מן הנברא לרגע ח"ו, מיד היה הנברא הופך מאילו ל"אין"²³ ואפס ממש כמו לפני ששת ימי בראשית ממש.

בכך מובן גם מדוע מדגישה התורה במיוחד, "ועל הארץ מתחת", כדי להבהיר, שגם הארץ^{23*} החומרית שנראית יש גמור לעין כל היא אין ואפס ממש לגבי הקדוש-ברוך-הוא²⁴.

אך לכאורה דרוש כאן הסבר נוסף: אמנם, כיון שהענין של "על הארץ מתחת אין עוד", שגם "הארץ החומרית שנראית יש גמור .. היא אין ואפס ממש", מנוגד לחושינו, לכן דרושה אוהרה מיוחדת, והשבות אל לבבך²⁵, שצריך אדם להחדיר זאת אל לבו –

אך בכל זאת מתחיל הפסוק ב"וידעת", שמכך מובן, שגם לגבי הידיעה השכלית בקשר ל"על הארץ מתחת" יש צורך באוהרה מיוחדת.

ואין מובן: ההסבר השכלי לענין של "אין עוד", שאין כלל מציאות חוץ מה', כי "הכל בטל במציאות אצלו" – מחייב את חלות הענין של "אין עוד" על כל הנבראים בשוה, ללא הבדל בין צבא השמים לבין צבא הארץ. כי

(20) שעהיה"א פ"ו (פא, רע"א).

(21) שעהיה"א פ"ב ואילך. ע"ש באורך.

(22) ראה רמב"ם בתחלתו ה"ב.

(23) ל' שעהיה"א פ"א. פ"ג (ראה ביאורו בליקוט

פירושים כ' לשם ע' נט"ס).

(23*) וגם לפ"ו, הפירוש ד"על הארץ" הוא כמו "בארץ", שה' הוא אלקים גם "בארץ מתחת" (שלכן גם מציאות הארץ בטילה אליו ית') – מתאים להפירוש בהכתוב לפי פש"מ (כנ"ל ס"ב והערה *17).

(24) שעהיה"א פ"ו (פ, ב).

(25) להעיר מתניא ח"א רפ"ז.

בכל בריאה שהיא יש מאין "צריך להיות כח הפועל בנפעל תמיד להחיותו ולקיימו"²⁶ – וכיצד ניתן לחלק מבחינת הידיעה וההכרה השכלית, "וידעת... אין עוד", בין "בשמים ממעל" לבין "על הארץ מתחת"?

ד. יש הבדל בין "שמים" לבין "ארץ"

הוכחה נוספת לכך, שההבדל בין "שמים ממעל" לבין "על הארץ מתחת" אינו רק כדי למנוע טעותו של האדם הנברא, מכך ש"הארץ החומרית" נראית בעיניו כ"יש גמור", אלא הבדל זה יש לו מקום גם בהכרה השכלית, "וידעת", כי:

על הענין, שהנבראים זקוקים תמיד לכוח הבורא כדי להשאר קיימים, מביא אדמו"ר הזקן¹⁷ את פירוש הבעל-שם-טוב²⁷ על הפסוק²⁸ "לעולם ה' דברך נצב בשמים" – ש"דברך שאמרת"²⁹ יהי רקיע בתוך המים וגו', תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים .. להחיותם.

והוא ממשיך ואומר, שזאת לא רק לגבי ה"שמים", אלא "וכן בכל הנבראים שבכל העולמות עליונים ותחתונים ואפילו הארץ הלזו הגשמית ובחינת דומם ממש", כל מציאותם תלויה תמיד ב"אותיות הדיבור מעשרה מאמרות המחיות ומהוות את הדומם להיות יש מאין ואפס".

ויותר מכך, הוא ממשיך ומסביר, שגם הנבראים, אשר אינם מוכרים ב"עשרה

(26) שעהיה"א פ"ב (עו, ב).

(27) נסמן בליקוט פירושים ומ"מ לתניא (שעהיה"א) שם (ע' סו). וראה שם (ע' נג ואילך) הטעם שמביאו בשם הבעש"ט אף שכ"ה במדרש תהלים עה"פ. – וראה לקמן סעיף ה.

(28) תהלים קיט, פט.

(29) בראשית א, ו.

שלחמה נגד פעולותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ועד"ז בנוגע לפעולותיו של בעל ההילולא דעשרים באב) בהפצת התורה והמעיינות חוצה, מארחת ומכבדת את תלמידיו ושלוחיו וההולכים בדרכיו ואורחותיו בהפצת התורה והמעיינות חוצה –

ש"נפלאות" אלו (שכבר ראו בפועל) מעוררים ומדגישים שתיכף ומיד רואים הפלא הכי גדול – גאולה האמיתית והשלימה עלי' נאמר⁶ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", "נפלאות" גם בערך ליצי"מ⁷.

... ובנוגע לפועל:

כיון שנמצאים על סף הגאולה האמיתית והשלימה שבה יהיו כל הענינים באופן של בלי גבול – צריכה להיות ה"טעימה" (בערב שבת, ש"טוב לטעום מכל תבשיל ותבשיל"⁸) מהבלי גבול דהגאולה, ע"י ההוספה בעניני התומ"צ באופן שלמעלה ממדידה והגבלה.

ובפרטיות יותר – הוספה בלימוד התורה ("מוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה"⁹) הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה, כולל לימוד עין יעקב, אגדה שבתורה, ש"רוב סודות התורה גנוזין בה"¹⁰, ועוד ועיקר, לימוד פנימיות התורה, כדברי האריז"ל (שיום ההילולא שלו בחמשה מנ"א) ש"בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה"¹¹, ובמיוחד לאחרי שנתבארה בתורת החסידות באופן ששייך להבנה והשגה דכאו"א מישראל,

והדגשה מיוחדת על ההוספה בלימוד התורה בעניני הגאולה – הן בנגלה דתורה, ובפרט בספרו של הרמב"ם שכולל גם ההלכות ששייכות לזמן הגאולה, כמו הלכות בית הבחירה (שלמדום זה-עתה בימי בין

(6) מיכה ז, טו.

(7) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.

(8) שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס רנ.

(9) פרש"י תענית שם.

(10) תניא אגה"ק סכ"ג.

(11) שם סכ"ו (קמב, ב).

הוספה בשורת הגאולה

ד.ד.

דובר כמ"פ בתקופה האחרונה שלפי כל הסימנים נמצאים אנו ב"שנה שמלך המשיח נגלה בו"¹ (נוסף על החשבון דערב שבת לאחר חצות שמתחיל בשנת ה'תשנ"א)² – כמרומו בהר"ת (שנתפשט בכל ישראל) "הי' תהא שנת נפלאות אראנו", ובפרט שבמשך השנה ראו בפועל (ויראו עוד) כו"כ מאורעות שהם "נפלאות", ויתירה מזה, שכל א' מהם הוא באופן של "פלא" גם ביחס לה"פלא" שלפניו, פלא לגבי פלא שמעורר התפעלות חדשה.

– כולל גם ה"פלא" שמתרחש בימים אלו ממש: כינוס אנ"ש והשלוחים שיחיו במדינת רוסיא, שהתכנסו מכו"כ מקומות (גם משאר מדינות שבעולם) בעיירה ליובאוויטש, כולל גם כדי להשתטח על ציוני קודש של רבותינו נשיאינו ששם מנוחתם כבוד, וגם על הציון הק' של אאמו"ר ז"ל (שיום ההילולא שלו, עשרים באב, מתברך מיום הש"ק זה), ונוסף לזה, מתכנסים בעיר הבירה דכל המדינה, מאסקווא כדי להתייעץ ולהתדבר יחדיו ("איש את רעהו יעזורו"³, מתוך אהבה ואחדות, "כאיש אחד בלב אחד"⁴) ולקבל החלטות טובות להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בכל המדינה ובכל העולם כולו, ויה"ר שיהי' הכינוס בהצלחה רבה ומופלגה, ובאופן של הוספה כפולה ומכופלת, "דמוסיף יוסיף"⁵, ועד להוספה שלמעלה ממדידה והגבלה – שמאורע זה הו"ע של "נפלאות", שאותה מדינה

(1) יל"ש ישע"י רמו תצט.

(2) ראה סה"ש ה'תשנ"ג ח"א ע' 254. וש"נ.

(3) ישע"י מא, ו.

(4) פרש"י יתרו יט, ב.

(5) תענית בסופה.

לקוטי

ואתחנן

שיחות

מאמרות שבתורה³⁰, מקבלים את חיותם מעשרת המאמרות, והשפע "נמשך" ומגיע אליהם על ידי השתלשלות מדרגה לדרגה, כפי שהוא מפרט שם מספר אופנים בכך, וזהו "שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש", אשר הוא "כלי לחיות המצומצם באותיות שם זה שנשתלשל מעשרה מאמרות שבתורה".

מכך שהתורה מדייקת ואומרת "לעולם ה' דברך נצב בשמים", בהפרידה "שמים" מכל שאר הנבראים, כאשר בפסוק זה אין מדובר כלל על תחושתו והכרתו של האדם – מובן, שההבדל בין שמים לארץ אינו רק מצד האדם³¹, אלא שגם לאמיתו של דבר יש הבדל בין השמים לבין שאר נבראים, באופן שבו נמצא בהם "דברך"³², ואשר משום כך מוזכרים בפסוק דוקא "שמים". ומפני הבדל זה יש חידוש בענין של "ה' הוא האלקים... על הארץ מתחת" לעומת "בשמים ממעל".

ה. כוח הבורא בנברא

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

חידושו של הבעל-שם-טוב איננו³³ רק באופן כללי, שמציאותם של כל הנבראים תלויה בכחו של הבורא המהווה ומחיה ומקיים אותם תמיד, אלא גם בפרטים, ש"דברך

(30) ראה לקמן סוס"ז והערה 37. וראה לקמן סעיף ז והערה 39 – שזהו דוגמת הענין ד-אין עוד אפילו בחללו של עולם".

(31) כמבואר בהמשך מים רבים תרל"ז פ"כ (ובסה"מ תרל"ז ח"ב ע' תח"ט) דזה שנאמר רק "בשמים" הוא מפני שהאדם אינו יכול לראות עצם השמים ולכן אפשר שיעלה על דעתו "שהוא מקדמת דנא כו". ע"ש. – ולהעיר ממדרש שהובא בסעיף א (והערה 9) "דלא חזו עיניך".

(32) ראה אוה"ת להצ"צ (יהל אור) תהלים עה"פ (ס"ע תסו ואילך) ע"ד הקבלה והחסידות (ד"דברך" נצב לעולם רק "בשמים", ע"ש). וראה גם ליקוט פירושים כו' לאגה"ת (קה"ת תשמ"ו) ע' ריא.

(33) ראה גם לקו"ש [המתורגם] חכ"ה ס"ע 231 ואילך.

שאמרת יהי רקיע בתוך המים... תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים ומלובשות בתוך כל הרקיעים...", וכך אצל כל הנבראים, שבכל אחד מהם יש "התלבשות אותיות הדיבור מעשרה מאמרות".

כלומר: אין הענין רק שהנברא זקוק לצורך קיומו לכוחו של הבורא, אך לאחר מכן הנברא נפרד ומנותק מהכוח המהווה אותו ומקיימו (בדומה לאור השמש שנובע ותלוי במאור השמש, שהרי ברגע שיש מחיצה בין האור למאור מתבטל האור, אך בכל זאת האור הוא מציאות נפרדת מגוף השמש), אלא שכוח הבורא "מתלבש" ונמצא בתוך הנברא עצמו.

ודוקא כך ניתן להבין שאכן באמת ובשלימות "אין עוד" – אין שום מציאות מלבד אלקות. שהרי, כיון שדבר ה' מלובש בתוך הנברא עצמו, יוצא, שהנברא אינו נפרד כלל מ"דבר ה'", וחיותו ונפשו של כל נברא הוא דבר ה' המלובש בו, וממילא מובן, ש"כל נברא ויש הוא באמת נחשב לאין ואפס ממש"³⁴.

ויש לומר, שזהו ההסבר לכך שכל נברא צריך דבר ה' בפני עצמו, כפי שמסביר אדמו"ר הזקן בהרחבה¹⁷, ש"גם בדומם ממש.. יש.. נפש וחיות רוחניות", כי כדי שכוח הבורא יוכל להתלבש בנברא מסויים זה, צריך הכוח האלקי "לרדת", כביכול, מדרגתו, ולהצטמצם לפי דרגת הנברא, בכל נברא ונברא לפי ערכו.

אם ישאר הכוח האלקי בדרגתו, ללא גבול, הרי הוא יהיה נעלה מדי מכדי להתלבש בנברא³⁵.

ולמרות, שהקדוש-ברוך-הוא הוא כל יכול, וגם כוח אין סופי היה יכול להתלבש בנברא מוגבל, בכל זאת חפץ הקדוש-ברוך-הוא^{35*},

(34) ל' שעה"ה"א רפ"ג.

(35) ראה מו"נ ח"ב הקדמה יב. ס' החקירה להצ"צ בתחלתו.

(35*) ראה ד"ה והחרים תרל"א (ע' לח). המשך תע"ב

שהנבראים יוכלו להבין ככל האפשר – בהתאם לגבולות שרצה להגבילם בהם – את סדר ואופן הבריאה, ולכן הוא לא ברא את הנבראים באופן שנעלה לגמרי מיכולת הבנתו של הנברא המוגבל, אלא דוקא בסדר ובדירוג – „סדר השתלשלות” – שהקדוש־ברוך־הוא מצמצם את השפעתו וחיותו עד שהיא מגיעה ו„מתלבשת” בדרגת הנברא.

1. „בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד”

לפי זה ניתן לבאר את החידוש, שהענין של „ה’ הוא האלקים” נחלק לשלש – בשמים ממעל, ועל הארץ מתחת, אין עוד (אפילו בחללו של עולם):

כיון שהענין של „אין עוד” קשור לכך שכה הבורא „מתלבש” בנברא – היה אפשר, לכאורה, להבדיל: במה דברים אמורים, שדבר ה’ נמצא בהתלבשות בנבראים – בצבא השמים, שאלה הם נבראים נעלים³⁶ ומהווים כלי לכה ולחיות האלקית^{36*}.

ואילו „על הארץ מתחת” – בנבראים הארציים והחומריים, שאינם כלי לאלקות, ניתן היה לחשוב שדבר ה’ אינו „מתלבש” בהם. כלומר, שאמנם הם זקוקים בתמידות לכה הבורא כדי לקיימם, אך הכוח האלקי אינו נמצא בהם באופן של התלבשות.

ולאחר מכן נאמר חידוש גדול עוד יותר,

ר”פ צה. ועוד. – ובסה”מ תרנ”ח (ע’ קכ) „היפלא מה’ דבר וה’ יכול להיות .. ההתהוות מא”ס עצמו”ה שלא ע”י אמצעות האור .. אבל אז ה’ ענין ההתהוות שלא ע”פ השכל כלל .. בענין ההתהוות ה’ רצונו ית’ דכל מה שאפשר להיות ע”פ השכל וע”פ סדר והדרגה יה’ ע”פ השכל כו”.

36 קיימים באיש וכו’ (ראה ישעי’ מ, כו „איש לא נעדר”. ירושלמי ברכות פ”א ה”א). וראה ד”ה שאו מרום בהוספות ל”ס החקירה להצ”צ. ובכ”ח.

*36 ראה הנסמן בהערה 32.

רקיע השמים, (ב) „וכן בכל הברואים .. ואפילו ארץ הלזו הגשמית”, (ג) אפילו הנבראים פחותי הערך שאינם מוזכרים „בעשרה מאמרות שבתורה”³⁹:

כדי שעבודת היום של היהודי תהיה כראוי, צריכה להיות הכנה לכך בשנתו, כחלק מעבודת ה’, בלילה, שאז עולה הנשמה למעלה ושואבת לה חיים⁴⁰.

ויש לומר, שמשום כך, מיד שניעור מיד בקומו משנתו מתחיל סדר יומו באמירת „מודה אני לפניך ... שהחזרת בי נשמת”, הודיה לקדוש־ברוך־הוא – לפניך – שהחזיר לו את נשמתו עם כחות „רעננים” משרשה „בשמים”.

לאחר מכן מתחילה עבודתו של היהודי להביא לידי כך שנשמתו תתפשט בגופו, וזאת על ידי עבודת התפלה וכו’⁴¹ – שהנשמה

39 בדוגמת „אין עוד אפילו בחללו של עולם” – שאחד הפירושים בזה י”ל שקאי על מקום הקליפות כו’ שהם „חלל” (ופנוי)* לכאורה מאלקות (ע”ד מחז”ל (חולין ז, א) עה”פ „אין עוד מלבדו” – אפילו בכשפים).

40 בי”ר פי”ד, ט (ועד”ז בפדר”א פי”ב – הובא בעץ יוסף לבי”ר שם. וראה גם רד”ל לפדר”א שם).

41 כי קודם התפלה „נשמה באפו” (ברכות יד, א.

* ראה המשך מים רבים תרל”ו פי”ב (ובכ”מ) ד”חזלו של עולם” קאי על החלל ומקום פנוי (ע”ש).

לזכות

כ”ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויהי”ר שעי”י קיום הוראת

כ”ק אדמו”ר מלך המשיח (בשיחת ב’ ניסן ה’תשמ”ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק’,

שההכרזה תפעל ‘ביאת דוד מלכא משיחא’

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

תורגש בגשמיותו וארציותו של האדם. וכך ישנן שתי דרגות:

א) עבודת התפלה בבית הכנסת, ו„מבית הכנסת לבית המדרש”⁴² – שעל ידי כך מתפשט אור הנשמה בגוף לכל פרטיו, אך עדיין בעולם הקדושה, בדומה לנבראים המקבלים את חיותם ישר מ„עשרה מאמרות שבתורה”.

ב) העבודה „בחללו של עולם” – „הנהג בהן מנהג דרך ארץ”⁴³, ובאופן כללי הכוונה היא לעיסוקיו של היהודי בעניני הרשות, בדומה לפרטי הנבראים שאינם מפורטים בעשרה מאמרות שבתורה –

שבאמצעות הכנה מתאימה לעבודתו „בשמים ממעל ועל הארץ מתחת”, בכוחו של היהודי להחזיר אלקות גם בעניני הרשות שלו, עד לאופן שגשמיות העולם אינה תופסת אצלו מקום כלל, אין זו מציאות כלל – הוא מגלה גם „בחללו של עולם” ש„אין עוד”.

(משיחת יום ב’ דחג השבועות תשמ”ה)

וש”נ. נתבאר בלקו”ת פנחס עט, ד. ד”ה להבין ענין הנפש אלקית (אוה”ת בראשית כרך ו’ בתחילתו). סד”ה לכה דודי, תרפ”ט. ועוד.

42 ברכות ומו”ק בסופה.

43 ברכות לה, ב.